

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/217/2020
Identifikačné číslo spisu: 3118205388
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3118205388.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky spore žalobkyne Slovenskej republiky, za ktorú koná Daňový úrad Trenčín, so sídlom v Trenčíne, K dolnej stanici 22, proti žalovaným 1/ Slovlik, spol. s r.o., so sídlom v Trenčíne, Štefánikova 12, IČO: 31 423 086, 2/ Fontána, spol. s r.o., so sídlom v Trenčíne, gen. M. R. Štefánika 12, IČO: 17 640 849, za účasti Krajskej prokuratúry v Trenčíne, so sídlom v Trenčíne, Legionárska 7158/5, o určenie neexistencie práva na prevod nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 23 C 28/2018, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 18. decembra 2019 sp. zn. 5 Co 126/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni a žalovanej 2 n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. marca 2019 č. k. 23 C 28/2018 - 82 I. určil, že žalobkyňa má záložné právo zabezpečujúce daňové nedoplatky na spotrebnej dani z liehu a na dani z pridanej hodnoty, ktoré bolo zriadené rozhodnutím Daňového úradu Trenčín zo 4. augusta 2003 č. k. 645/350/75020/03/Raj a ktoré vzniklo zápisom záznamu v katastri nehnuteľností č. G. XXXX/XXXX k nehnuteľnostiam špecifikovaným v tomto rozhodnutí; II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol; III. žalovaným 1/, 2/ priznal proti žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 33 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 71 ods. 1, 5 a 8, § 71a ods. 2, § 73 ods. 7 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov (ďalej len „zákon č. 511/1992 Zb.“), podľa § 81 ods. 1, 7, 11, § 82, § 88 ods. 8 písm. a/, ods. 10, § 165 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Daňový poriadok“), podľa § 151h ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 125 ods. 1 písm. b/, § 132 ods. 1, § 135 ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“) a podľa § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) uviedol, že rozhodnutím Daňového úradu Trenčín č. 645/350/75020/03/Raj zo 4. augusta 2003 bolo zriadené záložné právo na predmetné nehnuteľnosti na zabezpečenie daňových nedoplatkov na spotrebnej dani z

liehu a na dani z pridanej hodnoty, ktoré bolo z listu vlastníctva č. 921 vymazané na podklade listiny označenej ako rozhodnutie o zrušení rozhodnutia o zriadení záložného práva, pričom v spore bolo preukázané, že predmetné rozhodnutie o zrušení záložného práva nebolo vôbec daňovým úradom vydané. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, keďže uvedené rozhodnutie nebolo pravé a nebolo vydané daňovým úradom, nemohlo vyvolať právne účinky a na jeho základe nemohlo záložné právo zaniknúť, byť zrušené a vymazané, a preto záložné právo na predmetných nehnuteľnostiach stále trvá a to aj napriek tomu, že predmetné nehnuteľnosti boli prevedené na žalovanú 2/, keďže žalovaná 2/ nepreukázala, že bola v čase prevodu zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľná, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom a teda záložné právo pôsobí aj voči nej. Podľa názoru súdu prvej inštancie, akýkoľvek výmaz záložného práva bez doručenia rozhodnutia o jeho zrušení musel u konateľa žalovanej 1/ vyvolať pochybnosť, nakoľko Daňový poriadok výslovne stanovuje povinnosť doručiť toto rozhodnutie daňovému dlžníkovi a vzhľadom na blízkosť osôb konateľa žalovanej 1/ a žalovanej 2/ a vedomosť konateľa žalovanej 2/ o existencii daňového nedoplatku, na ktorý bolo za účelom jeho zabezpečenia zriadené daňové záložné právo v roku 2003 ako aj vedomosť o výmaze záložného práva v novembri 2017, pričom na uvedený list vlastníctva priebežne obaja konatelia pozerali, nemožno obyčajné nazretie do listu vlastníctva hodnotiť ako vynaloženie náležitej starostlivosti. Zároveň bol súd prvej inštancie toho názoru, že naliehavý právny záujem na takomto určený bol daný tým, že v prípade vyhovenia návrhu sa bude môcť uspokojiť majetková pohľadávka štátu z predmetných nehnuteľností. Ohľadne časti žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, bol súd prvej inštancie toho názoru, že síce bolo porušené ustanovenie § 81 ods. 7 Daňového poriadku (v minulosti § 71 ods. 8 zákona č. 511/1992 Zb.) tým, že súhlas správcu dane na prevod nehnuteľností nebol daný, avšak vyhovením prvému žalobnému návrhu deklaratórnym výrokom môže žalobkyňa dosiahnuť uspokojenie daňového nedoplatku, aj keď majetok nebude vo vlastníctve žalovanej 1/ a preto žalobkyňa nemá daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, keďže na uspokojenie jej pohľadávky nie je otázka vlastníctva predmetu zálohu rozhodná, pretože nový vlastník nehnuteľností je povinný strpieť výkon záložného práva. Ohľadne časti žalobného návrhu, aby súd určil, že žalovaná 1/ nemala právo previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovanú 2/, súd prvej inštancie konštatoval, že uvedená žaloba nie je prípustná, nakoľko žalobou o určenie sa možno domáhať či tu právo je alebo nie je, t. j. jeho existencie ku dňu rozhodnutia súdu, ale nie, či tu právo bolo alebo nebolo. Zároveň, podľa názoru súdu prvej inštancie, aj na takomto určení absentuje právny záujem, nakoľko výrokom súdu by sa riešila iba otázka existencie práva v minulosti, ale nie ku dňu rozhodnutia súdu, pričom by vyhovenie tomuto výroku nevyučovalo, že vlastníkom v súčasnosti je žalovaná 2/, teda by sa nijak nemusel dotknúť právneho postavenia strán ku dňu vyhlásenia rozsudku. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 18. decembra 2019 sp. zn. 5 Co 126/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku I. podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil; žalobkyňa priznal voči žalovanej 1/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 149, § 154 a § 366 C.s.p. konštatoval, že žalovaní 1/ a 2/ vo svojom odvolaní uvádzali skutkové tvrdenia, resp. popierali skutkové tvrdenia žalobkyne a dávali návrhy na vykonanie dokazovania, teda v postavení žalovanej sporovej strany uplatňovali prostriedky procesnej obrany, ktoré doposiaľ neboli žalovanými v spore uplatnené, ide teda o novoty v odvolacom konaní, pričom nie sú splnené zákonné podmienky, za splnenia ktorých by sa mohlo na tieto prostriedky procesnej obrany žalovaných v odvolacom konaní prihliadať. Ako ďalej odvolací súd uviedol, v predmetnej veci bola žalovaným 1/ a 2/ doručená žaloba žalobkyne do vlastných rúk, títo boli zo strany konajúceho súdu prvej inštancie poučení, že prostriedky procesnej obrany musia použiť v spore do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Žalovaní boli tiež riadne predvolaní na pojednávanie súdu prvej inštancie, na ktoré sa bez ospravedlnenia nedostavili, nežiadali ho odročiť, pričom na tomto pojednávaní súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní vyhlásil uznesenie, ktorým dokazovanie skončil, pričom do vyhlásenia tohto uznesenia žalovaní 1/ a 2/ neuplatnili žiadne prostriedky procesnej obrany, nepopreli skutkové tvrdenia žalobkyne, ani neuviedli vlastné skutkové tvrdenia ani hmotnoprávne námietky. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uzavrel, že všetky popretia skutkových tvrdení žalobkyne, vlastné skutkové tvrdenia a hmotnoprávne námietky, ktoré žalovaní 1/ a 2/ použili vo svojom odvolaní, títo v spore uplatnili až po

okamihu zákonnej koncentrácii konania a preto sa jedná o novoty uplatnené v odvolacom konaní, na ktoré nemohol odvolací súd prihliadať, pretože nezistil naplnenie žiadneho z dôvodov podľa § 366 C.s.p. pre použitie novôt zo strany žalovaných v odvolacom konaní. Záverom, keďže v spore nebola splnená žiadna zo zákonných podmienok, za splnenia ktorej by mohol odvolací súd prihliadnuť na novoty uplatnené žalovanými v ich odvolaní, považoval odvolací súd skutkový stav zistený vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie za úplný a správny a za rovnako správne považoval aj jeho právne posúdenie. O trovách odvolacieho konania rozhodol s poukazom na § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 257 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.) a zároveň, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa súdy nižších inšancií odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.). Zdôraznila, že predmetný spor má pre ňu nesmierny výzvam a aj vo vlastnom záujme chce, resp. chcela vec riešiť, namietala preto nesprávny záver súdov, že sa bezdôvodne nezúčastnila pojednávania na súde prvej inštancie a uviedla, že o termíne pojednávania sa spolu so žalovanou 2/ dozvedela až deň po pojednávaní, kedy pre závalu elektronickej schránky žalovanej 1/ a žalovanej 2/ sa správa zo súdu prvej inštancie o termíne pojednávania zobrazila. Preto konštatovala, že je nelogické, aby v tak dôležitej veci bola spolu so žalovanou 2/ nečinná a neprišla na súd prvej inštancie obhajovať svoje hmotnoprávne a procesnoprávne práva. Dovolateľka zároveň namietala odklon súdu prvej inštancie od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodnutím v rozpore s § 81 ods. 1, 7 Daňového poriadku s tým, že v ďalšom podrobne rozobrala skutkový stav veci a vyslovila polemiku o skutkových a právnych záveroch súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu. Z týchto dôvodov navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa a prokurátor sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu plne stotožnili so závermi súdov nižších inšancií a dovolanie podané žalovanou 1/ navrhli ako nedôvodné zamietnuť, prípadne odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobkyňa vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietala nesprávne zistený skutkový stav, ako aj odôvodnenie a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkom odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie

odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že rozhodnutie o zrušení rozhodnutia o zriadení záložného práva nebolo vôbec daňovým úradom vydané, preto rozhodnutím Daňového úradu Trenčín č. 645/350/75020/03/Raj zo 4. augusta 2003 zriadené záložné právo na nehnuteľnostiach špecifikovaných v žalobe stále trvá, a to aj napriek tomu, že predmetné nehnuteľnosti boli prevedené na žalovanú 2/, a keďže žalovaná 2/ nepreukázala, že bola v čase prevodu zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľná, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom, záložné právo pôsobí aj voči nej. Zároveň je zrejmé, že zo strany žalobkyne nedošlo k preukázaniu naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy ako aj na určenie, že žalovaná 1/ nemala právo previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovanú 2/, a to s poukazom na vyhovujúci výrok o určenie existencie záložného práva na predmetných nehnuteľnostiach. V neposlednom rade sa odvolací súd vysporiadal aj s prostriedkami procesnej obrany žalovaných uplatnenými v odvolacom konaní až do okamihu zákonnej koncentrácie konania (novotami), keď konštatoval, že tieto boli uplatnené neprípustným spôsobom, keďže žalovaní boli v konaní pred súdom prvej inštancie nečinní a neuplatnili žiadne prostriedky procesnej obrany, nepopreli skutkové tvrdenia žalobkyne, ani neuviedli vlastné skutkové tvrdenia ani hmotnoprávne námietky. Na základe uvedeného možno konštatovať, že súdy pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) všetky náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že žalovaná 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 C.s.p., v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

20. Žalovaná 1/ zároveň tvrdí, že k porušeniu jej práva na spravodlivý proces došlo tým, že súd prvej inštancie konal a rozhodol vo veci na pojednávaní, ktorého sa nezúčastnila a ani nemala vedomosť o tom, že sa pojednávanie uskutoční.

21. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že žalovaná 1/ v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie (ne)správnosť tohto postupu súdu prvej inštancie nenamietala. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 C.s.p. viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa touto žalovanou 1/ vytýkanou nesprávnosťou procesného postupu, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko.

22. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

23. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

24. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod vady zmätočnosti spočívajúcej v konaní a rozhodnutí vo veci súdom prvej inštancie na pojednávaní konanom 29. marca 2019, ktorého sa žalovaná 1/ nezúčastnila, nakoľko nemala o ňom vedomosť, je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak v odvolaní namietaná vada zmätočnosti, resp. nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej vade, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná vada zmätočnosti sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť.

25. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie

nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

26. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalovaná 1/ uvedenú námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnila v odvolacom konaní - hoci jej bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 C.s.p. a *contrario*), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

27. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľka môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnila v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohla, a tak poskytla príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

28. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

29. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná 1/ neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

30. Žalovaná 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

31. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

32. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

33. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk

vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

34. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C.s.p.); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p. je irelevantná.

35. Z obsahu dovolania žalovanej 1/ odôvodneného § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. je zrejmé, že žalovaná 1/ zastúpená kvalifikovaným právny zástupcom (advokátom) uviedla všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jej názoru došlo v konaní pred odvolacím súdom, avšak nekonkretizovala právnu otázku, na riešenie, ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie a neoznačila žiadne konkrétne rozhodnutie, stanovisko, judikát najvyššieho súdu (ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu) od záverov, ktorého sa odvolací súd odklonil. Uviedla len, že „rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď rozhodol v rozpore s § 81 ods. 1, 7 Daňového poriadku“. V čom konkrétne sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolateľka neuviedla. Žalovaná 1/ týmto argumentom vyjadřila len svoj nesúhlas s právnym posúdením a postupom súdov nižších inštancií. Vyššie uvedená dovolacia argumentácia žalovanej 1/ o nesprávnosti skutkových záverov odvolacieho súdu je preto neopodstatnená a nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 67/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017).

36. Dôvodom pre odmietnutie dovolania je skutočnosť, že dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Dovolateľka zastúpená advokátom totiž označila za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Podľa názoru dovolacieho súdu podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 C.s.p. neboli splnené, keď žalovaná 1/ v dovolaní neoznačila rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadřujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach. Z tohto dôvodu dovolací dôvod nebol žalovanou 1/ vymedzený spôsobom uvedeným § 431 až § 435 C.s.p. Absenciu takej náležitosti považuje C.s.p. za dôvod pre odmietnutie dovolania.

37. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 1/ v časti, v ktorej namietala vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., odmietol podľa § 447 písm. f/ C.s.p. ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p.

38. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.), trov dovolacieho konania jej však najvyšší súd nepriznal, nakoľko jej žiadne preukázateľné nevznikli (viď R 72/2018). Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania žalovanej 2/ a Krajskej prokuratúry v Trenčíne najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

39. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.